

Çok Uzun Bir Yazı-1: Vekillerin savaşı

Mesut Doğan

Bu yazıyı yazmaya çalışırken çok sevindirici bir haber düştü medyaya: Yargıtay kimine göre 67 kimine göre 70, kimine göre 71 zamanın askeri öğrencisi hakkında darbe suçundan verilen müebbet hapis cezalarını bozmuş ve bu gençlerin tahliye edilmelerinin yolu açılmış. Darısı tüm masum ve mazlumların başına. Bunlar rakam değil, can. 67 ile 71 arasında dört ana kuzusu yatıyor nerde ise yedi yıldır, suçsuz günahsız. O yüzden inşallah 71 genç özgürlüğüne kavuşmuştur. Biz bu gençlerin, yıllar sonra özgürce dahil oldukları dünya ne alemde ona bakalım isterseniz.

"Barış"ın çağrısını duymak o kadar da kolay değil.

Krizi önleme aşamasındaki yetersiz diplomatik çabalar, Rusya'nın sessizlikle kabul edilen tehditleri, 2008 ve 2014 yıllarında Gürcistan ve Kırım'da karşılıksız kalan eylemleri ve en önemlisi Çin'in olası onayı Rusya'yı Ukrayna'yı işgal etme konusunda cesaretlendirdi. [Papa Francis 'ya göre](#) ise bu savaş provoke edildi veya en azından önlenebilirdi ama önlenmedi. Nihayetinde de, Ukrayna-Putin savaşında krizi önleme aşaması Ukrayna'nın fiili işgalinin başladığı 24 Şubat 2022'de sona erdi ve kriz yönetimi aşaması başladı.

Mevcut dünya düzeninde, BM'nin diplomatik çözümü arayan birincil kurum olması beklenir. Avrupa Birliği'nin de esasında rolü aynı: Barışın korunması. Bu da savaş ve zafer naralarından ziyade barışın tercümanı ve arayanı olunmasını gerektirir. Ne yazık ki bu günlerde "barış"ın çağrısını duymak o kadar da kolay değil.

Ukrayna'ya teslim olmasını ve Batı-ABD'ye Rusya ile masaya oturmasını söyleyen 98 yaşındaki Kissinger'e yanıt [Almanya Şansölyesi Olaf Scholz'dan geldi](#). Davos'taki Dünya Ekonomik Forumu'na yaptığı açıklamada Scholz, "Putin'in savaşını kazanmasına izin veremeyiz ve kesinlikle kazanmayacağına inanıyorum" dedi ve "dikte edilmiş bir barış olmayacak. Ukrayna bunu kabul etmeyecek, biz de etmeyeceğiz." diye de dikte etti! Davos'tan sonra gelen noktada ise barış diyenlerin sesi iyiden iyiye cılızlaştı. Bugün neredeyse herkes zaferin peşinde.

Bununla birlikte, zafer peşinde koşanlar, Ukrayna'ya açıktan ağır silah, araç, mühimmat, istihbarat vb. yardımlarda bulunmayı ve bunu ekonomik yaptırımlarla desteklemeyi tercih ediyor. Bu askerî desteklerin ise Rusya'ya karşı savaşı kazanmak için yeterli kapasite ve kabiliyette olmadıkları ve devamlılığının ise oldukça zor olduğu aşikar. Bahse konu askerî yardımlar Ukrayna'nın savunmasına bir miktar değer katsa da, Putin'e "[gerilimi](#)

[tırmandırma](#)" stratejisi için mazeret veriyorlar.

Ekonomik yaptırımlar uygulanıyor ama muhtemelen bundan ne yaptırımların ne de Putin'in haberi var.

Ekonomik yaptırımlar ise şimdiden ekonomi tarihine geçti. Ekonomik yaptırımlar uygulanıyor ama muhtemelen bundan ne yaptırımların ne de Putin'in haberi var. Toplamda evet Putin'in sattığı petrol miktar olarak azaldı ama artan fiyatlar sayesinde elde ettiği [petrol gelirleri mesela % 50 oranında arttı](#). Eski oligark yeni muhalif Mikhail Khodorkovsky ise farklı bir soru ile ekonomik yaptırımları sorguluyor: "Batı bu yaptırımlar sırasında ne kadar kaybetti? 100 milyar euro, 200 milyar euro. Ukrayna'ya 10 milyar euro yerine 50 milyar euroluk silah yardımı yapılırsa idi, enerji kısıtlamalarına gerek kalmadan bugün durum çok farklı olurdu."

Vekalet savaşları ve Vekillerin Savaşları

Öte yandan bu yardım çabaları bize vekalet savaşı paradigmasını hatırlatıyor. Vekalet savaşı paradigması açısından bile, Ukrayna gibi küçük bir ülkenin Rusya gibi büyük bir ülkeye karşı kesin bir zafer kazanması pek olası değil, Rusya'nın bu savaşta Çin'in vekili olma olasılığını bir kenara bıraksak bile.

Bununla birlikte, yeniden hortlayan büyük güçler çatışması kapsamında [birden çok sponsor ve vekilin olduğu](#) durumların da mümkün olduğu yeni yeni konuşuluyor. Bunu "vekillerin savaşı" adı ile buraya not olarak bırakmakta fayda var.

Vekalet savaşı doktrinde, daha çok çalışılan sponsor- vekil olarak ifade edebileceğimiz iki tarafı olan "Principal-Client" ilişkisi. Bununla birlikte, yeniden hortlayan büyük güçler çatışması kapsamında [birden çok sponsor ve vekilin olduğu](#) durumların da mümkün olduğu yeni yeni konuşuluyor. Bunu "vekillerin savaşı" adı ile buraya not olarak bırakmakta fayda var.

Buna göre, İngiltere-ABD ikilisinin vekili Ukrayna ve Çin'in vekili ise Rusya. Bir bakıma gerçek mühimmatla atışlı tatbikat durumu yaşanıyor denebilir. Bu açıdan bakıldığında ise, asıl savaşın kimler arasında olması bekleniyor, bunun yeni dünya düzenini getirecek olay olup olmayacağı, hareket alanının neresi olacağı, vs. yazılıp çiziliyor dünya basınında. Bu

noktada belirtmek gerekir ki, vekalet savaşı doktrini üzerinden yapılan okumalarda Ukrayna'nın İngiltere-ABD ekseninin vekili olduğu konusu kolay kabul görünürken, Rusya'nın Çin'in vekili olması hususu çok kabul görmüyor. Hemen hemen herkesin üzerinde anlaştıkları konu ise yeni dünyanın güncellenmiş kurala dayalı liberal düzenin savunucuları ile otokratlardan oluşan iki kutuplu olacağıdır. Bu düzene adım adım yaklaşırken, ülkeler dört blok halinde kümelenmiş durumdadır ve bloklar arası geçişlilik hala devam ediyor.